

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod y Cabinet

Dyddiad y cyfarfod:	17 Rhagfyr 2019
Adroddiad gan:	Cynghorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid
Swyddog Cyswllt :	Dafydd Edwards, Pennaeth Cyllid
Teitl yr Eitem:	Cynigion arbedion a chyllideb y Cyngor

Penderfyniad a geisir

Penderfynu ar opsiynau y dylid eu hystyried o ran yr arbedion a adnabuwyd at ddibenion gosod cyllideb 2020/21.

Cefndir

1. Ym mis Gorffennaf eleni bu i'r Cabinet ystyried adroddiad a oedd yn ceisio darogan y sefyllfa ariannol y byddwn yn ei wynebu yn 2020/21.
2. Fe nodwyd bryd hynny, oherwydd nad oedd y grant yr oeddem wedi bod yn ei dderbyn oddi wrth Lywodraeth Cymru dros y 12 mlynedd diwethaf wedi bod yn ddigonol i gwrdd â chwyddiant, a chan fod galwadau mewn amrywiol feysydd fel gofal oedolion a phlant yn cynyddu hefyd, roeddem wedi bod mewn cylch parhaus o orfod darganfod arbedion.
3. Oherwydd hynny tra byddai yna gyfleoedd cyfyngedig i geisio darganfod mwy o arbedion effeithlonrwydd roeddem bellach wedi cyrraedd sefyllfa lle y byddai unrhyw angen am arbedion o sylwedd yn debygol o olygu toriadau i wasanaethau.
4. Ar ben hynny, gan nad oeddwn yn gwybod beth fyddai'r cytundebau tâl fyddai'n cael ei gytuno ar gyfer y gweithlu nac ychwaith yn gwybod beth fyddai'r setliad grant gan y Llywodraeth ar gyfer 2020/21, nid oedd modd darogan gydag unrhyw hyder beth fyddai maint y bwllch ariannol y byddem yn ei wynebu yn 2020/21.

5. Yn sgil hyn oll, ar gyfer 2020/21 fe benderfynodd y Cabinet ar strategaeth o gynllunio i gwrdd â bwllch o £2m drwy rannu'r swm hwnnw ymysg yr holl adrannau (ac ysgolion), gan nodi mai cyfraniad at chwyddiant fyddai, a chan ddefnyddio balansau a/neu gynnydd uwch yn y Dreth Gyngor i gwrdd ag unrhyw fwllch uwchben hynny er mwyn rhoi amser i ni ddarganfod yr ateb parhaol.
6. Rhybuddiwyd y Cabinet bod hyn oll yn seiliedig ar fod yn optimistaidd ynglŷn â'r setliad grant y byddem yn ei dderbyn oddi wrth Lywodraeth Cymru, a phe byddai'r setliad yn dilyn yr un patrwm a'r blynyddoedd a fu, y gallasai'r bwllch fod llawer mwy na hynny.
7. Mae'r holl adrannau bellach wedi adrodd ar eu cynigion i'r pwyllgorau craffu ac fe'u nodir yn Atodiad 1.

Y Cynigion

8. Mae'r Pwyllgorau Craffu perthnasol wedi herio'r cynigion a gyflwynwyd gyda golwg ar sefydlu ai'r rhai a restrir yw'r rhai gyda'r ardrawiad lleiaf ar drigolion yn y meysydd unigol.
9. Yn gyffredinol, roedd y pwyllgorau yn gytûn mai dyna oedd wedi cael ei sefydlu ond gyda'r eithriadau canlynol.
10. Penderfynodd y Pwyllgor Craffu Gofal dderbyn yr adroddiadau ar gynigion yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd a'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant ond gan ofyn i'r Cabinet ystyried y pryder oedd gan nifer o aelodau y byddai'r toriad o £30,000 i Cymorth i Ferched yn arwain at fwy o gostau i'r Cyngor yn y pen draw a phwysleisiwyd pwysigrwydd gwneud asesiad llawn o'r ardrawiad posib ar y Cyngor.
11. Roedd yna hefyd bryderon gan y Pwyllgor am ardrawiad y cynigion i dorri yn y meysydd iechyd meddwl a gwasanaethau gofalmwyr. Awgrymwyd y dylid gofyn i'r Adran edrych am ragor o doriadau yn y ddau faes lle byddai lleihad yn cael ardrawiad llai, sef cytundebau 3ydd sector neu'r gwasanaethau i bobl hŷn.
12. Cafodd y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi drafferthion wrth drafod cynigion yr Adran Addysg i'r graddau na fu modd i'r Pwyllgor ddod i unrhyw gasgliad – dim ond nodi'r adroddiad ar gynigion yr Adran Addysg ac Ysgolion i gwrdd â'u cyfran o'r arbedion perthnasol wnaethant, gan ofyn i'w sylwadau cryf gael eu cyfleu i'r Cabinet. Mae'n debyg mai'r sylwadau hynny oedd nad oeddent yn gyfforddus trafod unrhyw gynigion i leihau ar y gyllideb Addysg.
13. At ddibenion medru dod i gasgliad cychwynnol, mae'r Prif Weithredwr wedi taro golwg dros y cynigion yn sgil sylwadau'r pwyllgorau craffu ac wedi eu rhannu fel ganlyn:-

Cynigion	Cyfanswm £
Cynigion sydd i weld yn "effeithlonrwydd" ac na ddylent gael effaith o gwbl ar drigolion. (Popeth heblaw'r rhai a enwir isod).	1,062,320
Cynigion Adrannau Plant a Theuluoedd a Datblygu'r economi a Chymuned sy'n ymwneud a gwasanaethau dewisol eu natur sydd am gael rhywfaint o ardrawiad ar bobl Gwynedd (Cynigion a nodir mewn llwyd yn erbyn yr adrannau hynny yn Atodiad 1)	31,000
Cynnig o fewn maes Addysg i leihau'r gyllideb ADY ganolog yn sgil lleihad mewn gwariant ar Gynlluniau Datblygu Unigol/ Datganiadau (Wedio ei nodi mewn llwyd yn Atodiad 1 : * £110,000 eisoes yn cael ei ddefnyddio i gyfarch bwlch mewn cynllun arbedion nad yw'n gwireddu)	112,530
Cynigion o fewn maes Oedolion sydd am gael ardrawiad o sylwedd ar wasanaethau rheng flaen (Cynigion a nodwyd mewn llwyd ar daflen Oedolion yn Atodiad 1).	331,000
Lleihau dyraniad cyllidebau cyffredinol ysgolion.(Nodwyd mewn llwyd yn Atodiad 1)	463,900
Cyfanswm	2,000,750

14. Ni fydd y Llywodraeth yn cyhoeddi'r setliad amodol ar gyfer Llywodraeth Leol tan 16 Rhagfyr ac felly heb y wybodaeth hwnnw ni fyddwn yn gwybod maint unrhyw fwlch tebygol nac felly a fydd angen y swm uchod arnom neu hyd yn oed mwy.
15. Y darogan ar hyn o bryd yw y bydd y setliad yn well na welwyd mewn blynyddoedd blaenorol (ac yn agos at y sefyllfa optimistaidd y bu i mi ddarogan yng Ngorffennaf) ond mae'n amheus a fydd yn ddigonol i gwrdd â'r cynnydd yn ein costau ar gyfer 2020/21.
16. Bwriadaf adrodd ar lafar i'r Cabinet ar ganlyniad y setliad amodol fydd yn cael ei gyhoeddi gan y Llywodraeth ar 16 Rhagfyr a'r bwlch ariannol tybiedig fydd yn deillio o hynny er mwyn i'r Cabinet ystyried i ba raddau y bydd angen yr arbedion uchod.
17. Bydd hyn yn caniatáu i'r Cabinet ystyried y dewisiadau sy'n agored i'r Cyngor wrth sefydlu cyllideb 2020/21, fydd yn ei dro, yn fy ngalluogi i drafod y dewisiadau hynny gyda thrwch yr aelodau drwy gyfrwng y seminarau arferol fydd yn cael eu cynnal gennyf yn Ionawr cyn cyflwyno adroddiad cyflawn i'r Cabinet ar y gyllideb yn Chwefror 2020.

18. Wrth barhau i ddatblygu cynigion ar gyfer yr adroddiad hwnnw byddaf hefyd yn ymgorffori manylion canlyniadau prosesau ymgynghorol perthnasol, asesiadau ardrawiadau cydraddoldeb a dyletswyddau'r Cyngor dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Sylwadau'r Swyddogion Statudol

Swyddog Monitro

Fe amlygir yn yr adroddiad mae cam cyntaf ar gyfer paratoi Cyllideb 2019-20 sydd gerbron. Mae cyhoeddiad y setliad ar yr 16eg o Ragfyr yn golygu na fydd y wybodaeth allweddol ond ar gael yn hwyr y dydd a bydd angen diweddariad anorfod i'r adroddiad. Tynnaf sylw penodol at y prosesau ymgynghorol a manylu pellach fydd yn deillio o benderfyniad y Cabinet er adeiladu y darlun cyflawn ar gyfer sefydlu'r gyllideb.

Pennaeth Cyllid

Awdur yr adroddiad